

N:o 163.

Af herr **A. W. Nilson** från Lidköping, med förslag till ändrad lydelse af §§ 60, 65 och 75 riksdagsordningen.

Upprepade gånger efter den nuvarande representationsordningens genomförande har frågan om användandet af öppen omröstning i Riksdagens kamrar varit föremål för behandling i Riksdagen. Senast vid 1889 och 1891 årens riksdagar afgafs motion i sådant syfte af den framstående, alltför tidigt bortgångne representanten i Andra Kammaren, P. Andersson i Högkil. Visserligen har detta reformförslag hittills icke lyckats tillvinna sig Riksdagens eller ens endera kammarens bifall; men sympatierna för detsamma hafva dock omisskänligt alltmer ökats både inom och utom Riksdagen, och äfven förslagets motståndare hafva erkänt det öppna omröstningssättet vara till principen riktigast. Öfvertygad, att frågan hörer till dem, som icke böra eller kunna falla, utan tvärtom alltmer närmar sig en tillfredsställande lösning, tillåter jag mig därför att nu åter draga densamma inför Riksdagen samt föreslå de ändringar i riksdagsordningen, som för tillämpningen af det öppna omröstningssättet synas mig nödiga.

Till stöd för denna motion torde bättre skäl knappt kunna förläggas än de, som så värtaligt anfördes af ofvannämnda motionär i hans framställning till 1889 års Riksdag, hvarför jag under hänvisning till hans då afgifna motion (n:o 1, Andra Kammaren) tager mig friheten att ur densamma här göra följande utdrag.

»Karakteren af Riksdagens förhandlingar är ju den, att de skola vara offentliga: riksdagstrycket är tillgängligt för allmänheten, diskussionerna inom kamrarna äro offentliga, och allt, som derunder yttras, förvaras i protokollen; men vid det slutliga afgörandet af en stridsfråga

— sjelfva hufvuddrabbningen — kan riksdagsmannen dölja sig bakom den slutna vöteringsse deln och insvepa sig i ett hemlighetsmakeri, som står i uppenbar strid med karakteren af en fullständig offentlighet.

Det alltmer ökade intresse, hvarmed allmänheten omfattar Riksdagens förhandlingar, berättigar den till att kunna erhålla fullständig kännedom såväl om det sätt, hvarpå besluten inom Riksdagen tillkomma, som ock hvarje särskild riksdagsmans åsigter i de på dagordningen stående frågorna. Jag är öfvertygad om att allmänna opinionens kraf på öppen omröstning inom Riksdagen år från år ökats och fortfarande ökas; och jag finner det naturligt, ty svenska folket har obestriddigen rätt att kontrollera, huru dess representanter i nationalförsamlingen fullgöra sitt ansvarsfulla magtpåliggande uppdrag.

Att öppet och ärligt uttala sin öfvertygelse, är kärt för hvarje sjelfständig, redbar och tänkande man; för riksdagsmannen är det en skyldighet. Må man därför sätta honom i tillfälle att äfven vid omröstningar med den »manliga frimodighetens tilltalande karakter» afgifva sin röst och visa, att det hos honom finnes en man bakom ordet.»

Dessa den ärade representantens för Tössbo och Wedbo domsaga manliga ord funno på sin tid stark genklang såväl inom som utom Riksdagen, och de skäl, han åberopat för den af honom föreslagna reformen, ega ännu alltjemt oförminskad styrka. Vill man ur de senaste riksdagarnes historia hemta ytterligare stöd för reformens behöflighet, är det lätt att finna sådana. Särskildt förtjenar det framhållas, huru som vid afgörandet af den så utomordentligt viktiga härordningsfrågan vid 1892 års urtima riksdag representanter funnos, hvilka icke på något sätt gåfvo offentligt till känna sin ståndpunkt i frågan, och beträffande hvilka hvarken då eller efteråt kunnat utrönas, huru de vid detta viktiga tillfälle röstat. Här, om någonsin, borde väl dock valmännen och hela landet haft rättighet att få visshet om hvar de hade sina representanter. Motivet till detta hemlighetsmakeri må hafva varit hvilket som helst, så låter det sig icke ur någon synpunkt försvara. Till förekommande af dylika fall synas mig alla riksdagspartier, oaktadt meningsskiljaktigheter i öfrigt, böra vara eniga om att göra omröstningen i kamrarne öppen. Detta omröstningssätt har ju icke heller visat sig vara en sådan partifråga, der s. k. konservativa och liberala stå emot hvarandra, utan, såsom riksdagsprotokollen upplysa, funnit varma förfäktare från båda sidor.

I likhet med motionären vid 1889 och 1891 årens riksdagar vill jag således nu föreslå, att omröstning i kamrarne sker öppet efter namnupprop. Lika med honom skulle jag icke heller hafva någon obenägenhet för att låta talmannen fälla utslaget i de helt visst mycket

sällsynta fall, då vid frågors afgörande rösterna kunna befinnas lika delade. Men då jag vet, att många, som i öfrigt äro gynnsamt stämda för reformen, finna detta senare stadgande mindre lämpligt, så länge talmännen utnämnas af Konungen, så föreslår jag i stället, att, när rösterna ställa sig lika, talmannen må i rösturnan nedlägga en ja-sedel och en nej-sedel, af hvilka den sedel, som en af kammarens ledamöter på anmodan af talmannen derefter upptager ur urnan, afgör omröstningens utgång.

Jemte den förändring, jag i nu angifna rigtning föreslår uti riksdagsordningens 60, 65 och 75 §§, synes mig äfven förtjena tagas i öfvervägande, huruvida icke genom ytterligare tillägg till 60 § ännu ett steg lämpligen kunde tagas till förenkling af omröstningarne inom kamrarne och till vinnande af en rätt väsentlig tidsbesparing. Det är nemligen väl bekant, hurusom votering ofta begäres i skäligen oträngdt mål samt hurusom omröstningens utgång dervid ej sällan utvisar en öfverväldigande stor majoritet. Funnes det nu ett grundlagsstadgande, som tilläte talmannen att först söka utröna ungefärliga skilnaden i antalet ja- och nej-röstande genom att anmoda ena parten resa sig upp från sina platser, under det den andra förblifver sittande, skulle helt visst i ofantligt många fall resultatet så tydligt gifva vid handen, huru landet låge, att ytterligare omröstning i frågan måste betraktas såsom gagnlös och därför icke heller af någon påfordras. Det kan väl sägas, att talmannen och kammarens ledamöter redan erhålla tillräcklig upplysning i sådant afseende genom de ja- och nej-rop, som följa på den af talmannen framställda propositionen. Men dessa äro icke så sällan missledande. Ty dels är det ett märkligt erfarenhetsrön, att minoritetens röstorgan ofta vid dylika tillfällen ansträngas mer intensivt än motpartens, dels är det vanligen många ledamöter, som ej bry sig om att deltaga i ropen, och dels är det förklarligt och naturligt, att talmannens öron — och dermed äfven hans uppfattning af kammarens öfvervägande mening — mest röner intryck af ropen från de bänkar, som befinnas i hans närhet.

Då dessutom denna omröstningsform ej komme att upptaga nämnvärd tid, enär ingen fullständig räkning af rösterna dervid behöfde ifrågakomma, men oftast vore ensam tillräcklig för utrönande af flertalets mening i föreliggande frågor;

då minoriteten tvifvelsutan skulle i de flesta fall låta bero vid det såmedelst gifna svaret å dess yrkanden, utom, såsom får tänkas, i frågor af mera framstående vikt, der särskildt intresse förefinnes att lära känna den exakta röstsiffran för och emot något visst förslag;

då slutligen ingens rätt genom detta omröstningssätt kränkes, alldenstund det står hvar och en fritt att begära ny omröstning medelst namnupprop, så torde i sammanhang med frågan om öfvergång från slutet till öppen omröstning i Riksdagens kamrar den af mig här antydda förenkligen böra anses väl värd att komma under ompröfning. Att den leder till afsevärd tidsbesparing, anser jag, som sagdt, alldeles visst. Att ett sådant omröstningssätt förekommer i den tyska riksförsamlingen, såsom jag tror mig veta, och måhända i ännu flera, bör ock i mångas ögon göra det acceptabelt äfven hos oss.

Öfvertygad alltså om nyttan af jemväl nu senast omordade reform, har jag därför tillåtit mig här framlägga alternativt förslag i sådant syfte till ändrad lydelse af 60 §.

På grund af det nu anförda får jag sålunda föreslå, att nedanstående tre paragrafer i nu gällande riksdagsordning måtte erhålla följande förändrade lydelse:

§ 60.

När ärende — — — — — derom tillåtas.

Omröstning skall ske öppet och medelst namnupprop. Befinnas i mål, der blott enkel pluralitet erfordras, de afgifna rösterna lika delade, nedlägga talmannen i en särskild dertill afsedd rösterna en ja-sedel och en nej-sedel, båda lika samt hvar för sig slutna och hoprullade, och afgöres då omröstningens utgång genom den sedel, som en af kammarens ledamöter på anmodan af talmannen ur rösturnan upptager.

Eller alternativt:

När ärende — — — — — derom tillåtas.

Omröstning skall ske öppet och sålunda, att de ja-röstande resa sig upp från sina platser och de nej-röstande förblifva sittande. Visar sig dervid skilnaden i röster så ringa, att talmannen förklarar sig ej kunna med visshet afgöra, huruvida ja eller nej är öfvervägande, eller begär någon af kammarens ledamöter ny omröstning, skall sådan ske medelst namnupprop. Befinnas dervid i mål, der blott enkel pluralitet erfordras, de afgifna rösterna lika delade, nedlägga talmannen i en särskild dertill afsedd rösterna en ja-sedel och en nej-

sedel, båda lika samt hvar för sig slutna och hoprullade, och afgöres då omröstningens utgång genom den sedel, som en af kammarens ledamöter på anmodan af talmannen ur rösturnan upptager.

I de fall, 65 § omförmäler, verkställes omröstning endast medelst namnupprop.

§ 65.

När i fråga — — — — — Riksdagens beslut.

Om vid sammanräkning af de afgifna rösterna dessa befinnas lika delade, nedlägge Andra Kammarens talman i en särskild dertill afsedd rösturnan en ja-sedel och en nej-sedel, båda lika samt hvar för sig slutna och hoprullade, och afgöres då omröstningens utgång genom den sedel, som en af Andra Kammarens ledamöter på anmodan af talmannen ur rösturnan upptager.

§ 75.

Vid alla val, hvilka alltid skola ske med slutna sedlar, iakttages — — — — — erfordras.

Beträffande här angifna paragrafers formulering inser jag nogsam, att bättre och mer lyckligt funna uttryckssätt, än de af mig föreslagna, kunna användas, hvarför jag vördsamt hemställer, att konstitutionsutskottet vid behandlingen af min motion ville, derest, såsom jag vågar hoppas, densamma derstädes vinner välvilligt understöd, vidtaga de redaktionsförändringar, hvilka, med fasthållande af motionens syfte, kunna anses nödiga.

Om remiss till konstitutionsutskottet anhålles.

Stockholm den 23 februari 1895.

Wilh. Nilson.